

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי ד' סיון תשפ"ג | דף היומי בבלי: גיטין ח | דף הכולל: גיטין כ.
דף היומי בהלכה: מסימן קל"ה סעיף י' עד סעיף י"ב.
מוסר: שמירת הלשון - 'ואם לא' עד 'ובאמת'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: ש. אהבת ה' פ"ב סוף פרק ג

**הרושם החזק ביותר שנחקק בעצמותי הוא עצם
הזכיה הנדירה בלימוד עם עמוד התורה וההתמדה,
אשר כל רז לא אניס ליה כפשוטו וסביביו נשערה
מאד בתוקף עיונו ושקיעותו בתורה הקדושה**

חתן מרן שר התורה, הגאון רבי דוד אפשטיין שליט"א על הלימוד עם מרן הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל

האם יש איזה רושם מיוחד שנחקק מהלימוד הזה?

בזכרוני מספר דוגמאות המעידות על עוצם ידיעתו בתורה וצמאוננו האדיר לכל תוספת חידוש, אכן הרושם החזק ביותר שנחקק בעצמותי הוא עצם הזכיה הנדירה בלימוד עם עמוד התורה וההתמדה, אשר כל רז לא אניס ליה כפשוטו וסביביו נשערה מאד בתוקף עיונו ושקיעותו בתורה הקדושה.

באחת הפעמים בעת לימודנו, מו"ח היה נראה עייף וראשו נשמט על הגמרא. מו"ח, שהיה אדם מסודר מאד והקפיד על שעות שינה קבועות, ראה צורך להסביר את עצמו, ואמר לי כך: 'בערב הקודם השתתפתי בחתונה והחתן המופלג שאל אותי שתי שאלות: אחת, האם הכבש של מזבח החיצון היה עשוי מנחושת (ואח"כ מצא מו"ח ראייה לזה מרש"י בזבחים), ומהו השיעור של מנהיג בשור וחמור בכלאים, אם סגי בהולכה יד ורגל, או שבעינין שתהלך את כולה, (וגם לזה מצא אח"כ ראייה מבבא מציעא דף ח:), ולא ידעתי לענות עליהם וכמוכן שישבתי כל הלילה וחפשתי ראיות, וממילא לא הספקתי לישון, מלבד עוצם הסיפור, למדתי מזה דבר נוסף חשוב לא פחות, שעל כל ספיקותיו האחרים כן היו לו תשובות, שהרי אחרת לעולם לא היה ישן...

מעשה נוסף, פעם שאלוהו אם הדין שהמנגב ידו בחלוקו קשה

במשך כמה שנים נמשך הלימוד עם הרב זצוק"ל?

במשך חמש עשרה שנה, זכיתי והיתה לי קביעות ללמוד עם הוד כבוד מו"ח רבן של ישראל מרן הגה"ק רבי חיים זצוק"ל, משבע עד שמונה בערב. שעה שכולה קודש, אף לא דקה פחות! כידוע, מו"ח זצוק"ל הקפיד מאד שהלימוד עם החברותות יתקיים כסדר ללא שום איחורים וחסורים, וכך גם דרש ממני ועמד על כך ללא שום פרוטקציות

מה היה סדר הלימוד?

סדר הלימודו היה כך: מו"ח זצוק"ל היה קורא ברצף את הגמרא בערך כשלושה דפים, אחריהם את כל ה'רש"י" על אותם הדפים, ולבסוף את כל הדיבורי המתחיל בתוספות... וכך מסכת אחרי מסכת. כך גם למדנו ירושלמי, מדרשי הלכה, מדרשי אגדה, רמב"ם, טור ושולחן ערוך עם נושאי הכלים, משניות עם ר"ש ורמב"ם, משנה ברורה וכל ספרי היסוד.

האם היה איזה כל שהוא תנאי ללימוד?

אכן היה הסכם מראש, והוא שביום הראשון ללימודינו הוא הודיע לי, אני קורא את דברי הגמרא, ואתה, אם תהיה לך קושיה, תעצור אותי...

לשכחה הוא דווקא בעוד שהבגד עליו או גם כשאינו לבוש בו, מו"ח ניגש לש"ס שבארון, פתח בכמה מקומות והשיב שעבר על כל הש"ס ובכל מקום שכתוב בגדו הכוונה גם באינו לבוש בו, אך חלוקו - בכל הש"ס 0 נאמר רק בעודו לבוש בו (אח"כ כתב כן בקונטרס הזיכרון, בהוספות ותקונים להוצאה חמישית).

בזמן הקצר שעמד לרשותנו ביקשנו לשאול, האם יש איזה

מסר קצר בעבודת ה' שזכיתם לשמוע ממנו?
באחת ההזדמנויות אמרתי למו"ח בשם אחד מהגדולים שהמצוה הכי קשה בתורה היא מצות יעוד אמה העבריה, עד אתמול היא היתה השפחה הבזויה שבבית ופתאום היא נהיית הגברת החשובה, "שארה כסותה ועונתה לא יגרע". מו"ח לא הבין כלל וכל לאת כוונתי, "מצוה קשה? - אין כזה דבר!!!"
(מתוך שיח אמונה 19 אדר תשפ"ג)

מה עושה יהודי שרואה בערב שבועות שיש לו דברים הרבה שמסיחים את דעתו? ובפרט אם נוסעים לעיר אחרת לחסות בצלו של צדיק, או שמכניסים אורחים

הגה"ח רבי שמעון שפיצר שליט"א על ההכנות לחג השבועות

עולם הדרוש, ויש את העולם אמיתי. "תכנס אליי" הוא אומר, "ותראה מהי האמת".

התשובה לכך פשוטה

אכן התשובה לכך פשוטה והיא כזו: כשיש חתונה יש ג"כ טרדות לרוב, טרדות כאלה שבקל יכולים לגזול ישוב דעתו של אדם. כשחושבים על החתונה ומדברים עליה, זה מרגש מאוד, משמח ומחמם. אבל במציאות כשהאדם צריך לחתן, או אפילו החתן עצמו, יש הרבה דברים שמזדמנים ומעמיסים על הנפש. ענינים כספיים, ענינים טכניים, עניינים של הרגע האחרון, בעלי חובות. בקיצור, עולם כמנהגו נוהג.

שמעתי מהבדחן הרה"ח ר' ישראל שטערן שליט"א שאמר שהוא זוכר חתונה באמריקה שהשתתף בה, שלאחר החתונה נעל בעל האולם את המחותנים יחד עם החתן והכלה בתוך האולם, כי למחותנים לא היה כסף לשלם. הוא סיפר שהרה"ק רבי נפתלי מבאבוב זיע"א הופיע אז באמצע הלילה עם חבילת מזומנים וכך פתר את המשבר.

עכ"פ הדבר מצוי הן בתקופה שלפני החתונה והן בחתונה עצמה שהאחד צועק והאחד כועס ולא הכל עובר חלק, והשאלה היא: מה הולכים עכשיו לעשות? האם אנו הולכים להתנחם ולומר שמדובר בצרת רבים, כאילו נאמר, נכון שלפני חג השבועות יש טרדות לרוב, אבל כך הוא גם לפני כל חתונה. אף פעם זה לא כל כך נפלא כפי שכותבים בספרים.

לא ולא! התשובה היא כזו. אע"פ שבשעת מעשה היו הרגשים שלא היו עם כל התוקף ובאמת היה בלבול הדעת ויש שהאדם אף מרגיש לאחר מכן חלישות הדעת: "אני כבר עומד אחרי החתונה ומה נעשה אתי?". אבל יחד עם כן האדם יודע ככה: "ברוך ה' שהיתה חתונה". המשמעות של החתונה היא לטווח ארוך, היא

ידוע שחג השבועות פועל לפי מהלך של נישואין בין הקב"ה וקנסת ישראל וסידרו של חג השבועות הוא על פי זה. עושים הכנה לפני החג כפי שהכלה מכינה את עצמה להיכנס לחופש. ואח"כ במשך הלילה מלבישים תכשיטים לנשמה על ידי לימוד כ"ד הספרים שהם כ"ד קישוטי דכלה. ובעלות השחר הולכים לטבול במקוה. מתנקים ומטהרים, הכל כדי לבוא מוכן אל הנישואין ושהקשר של הנשמה עם הקב"ה יעשה על הצד היותר טוב. אכן כן, ענין של נישואין, ענין של קשר חזק מאוד שנעשה במשך החג.

ובכן, מה עושה יהודי שרואה בערב שבועות שיש לו דברים הרבה שמסיחים את דעתו? הוא מרגיש שאינו בענינים, כי יש איזו טרדה אצלו בבית. או בכלל, הרי ההכנות בבית היהודי בערבי שבת ויו"ט כוללות דברים הרבה שבכוחם להסיח דעתו של אדם, ובפרט אם נוסעים לעיר אחרת לחסות בצלו של צדיק, או שמכניסים אורחים. המציאות היא שבאופן טבעי נעשה אז האדם טרוד מאוד, מה גם שפעמים הרבה היצר הרע דואג להזמין לאדם עוד איזה דבר שיוציאו מהכלים. הן רואים אנו שחיי האדם אינם פועלים באופן שמאז שבוע לפני החג הכל עוצר וכל הטרדות נעלמות או נדחקות הצדה כדי שנוכל להתכונן היטב לחג. משום מה לא סידר הקב"ה את החיים באופן כזה, אלא הכל ממשיך להתנהל כרגיל עד הרגע האחרון, וכל מיני טרדות ומזדמנות לו לאדם גם בשלושת ימי ההגבלה וגם בערב החג ממש כאילו היה זה באמצע תמוז. העולם לא עוצר. ויש שהאדם נשבר מזה, כי הוא זוכר את כל הדרשות הנלהבות שהמגידיים מוסרים כהכנה ליו"ט ואומר: "הכל נחמד ויפה, מתוק מאוד, אבל כשאני יוצא לרחוב אפילו רק לקנות צורכי יו"ט ואני נפגש לא רק עם הבעיות הקודמות שלי, אלא גם עם בעיות חדשות שניתוספו אליהן". הוא מרגיש כאילו יש שני עולמות, יש את

לדורות". ליל שבועות, עינו נעצמות לו. הוא קם ממקומו והולך להכין לעצמו קפה שחור כדי שיוכל להמשיך למוד. אומר הוא לעצמו: "הגוף מתעייף ודורש את שלו, אבל רגע אחד, אני הרי מכין את עצמי לדבר שנוגע לדורות". כשהידיעה הזאת גורמת לאדם להתפעל באמת, הוא מתגבר בקלות על עייפות הגוף. ה'חידושי הרי"ם' הביא ראייה מהחתן אשר מחמת מרוצת דמו בגלל שמחתו והתפעלותו, אינו מרגיש עייפות. אנו פשוט צריכים לדעת שאנו עומדים לקראת כניסה לחופה אשר היא דבר שנוגעת לנו לדורות, ולא רק לדורות הבאים אחרינו, אלא אף לנו עצמנו, לעתידנו. קטעים נבחרים מתוך מאמר - מתוך חוברת 'הבינני' שבועות תשפג)

הרבה מעבר לכמות ההרגשים שהיתה לו בשעת מעשה. בוודאי נחמד ונעים ובוודאי ראוי ונכון שהאדם יהיה שם עם כל רמ"ח אבריו ושם"ה גידיו. אם האדם יכול להיות שם עם כל חושיו, הלא הוא מתרומם טפח מעל הקרקע ומרגיש תענוג עצום. אין ספק בזה. אבל, אם זה לא היה, יכול האדם להתבונן במשמעות שהיא הרבה מעבר לכל זה.

כשהאדם מגיע לחג השבועות, הוא יודע: "מתחולל עכשיו דבר גדול ועצום עם נשמת, בין אם אני מבין, בין אם לא. וזה נוגע

הילד החכם שעמד מולי חשב שבריר שניה, ואז, במתק שפתיו, כאשר חן יהודי נסוך על פניו, הוא אמר לי את המשפט הבא: "הצאן נתן לנו דף גמרא"

הגאון רבי צבי מרגלית שליט"א רב העיר כרמיאל על הילד שפגש בברית

ישראל" מבאר את הפסוק: "יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבנו אדם [תהלים קז' טז] - עלינו להודות לקדוש ברוך הוא על חסדיו הרבים איתנו. אולם, החסד הגדול ביותר הינו בכך שמסר לנו את נפלאותיו - תורתו, לנו - לבני האדם - קרוצי חומר. במקום אחר, אנו שומעים את דוד המלך מבקש מהקדוש ברוך הוא שיאיר עיניו בתורתו: גן עיני, ואביטה נפלאות מתורתך" [תהלים קי"ט י"ח], אך אין זו רק בקשה להבין, מונחת כאן בקשה נוספת. דוד המלך מבקש מהקדוש ברוך הוא, שיעזור לו להבין שגם יכלתו כבשר-ודם להגות בתורת ה' זה פלאי פלאות. אדם שאינו לומד תורה, אינו מבין על מה אנו שחים. רק מי שלומד תורה, בעיקר כאשר לימוד התורה נעשה בקדושה ובטהרה, הוא מבין איזו זכות היא לאדם לעסוק בדברי 'אלקים חיים'. לימוד התורה מעניק חיים ללומד! ברם, הגם שכל לימוד התורה יש בו מעלה, הרי לימוד תורה בצותא - בחבורה, יש לו יתרון עצום. כאשר האדם לומד לבד הוא יכול לטעות ולשגות, ולעולם לא יודע שלו שגה. זאת ועוד, התורה ניתנה לנו בשעה שעם ישראל התעלה על עצמו, והניח את המחלוקות בצד, זהו היתה השעה שהקדוש ברוך הוא ראה אותה, כשעת כושר, לתת תורה לישראל כלשון הכתוב: "ויחן שם ישראל נגד ההר" [שמות י"ט ב'] "כאיש אחד בלב אחד" כביאור רש"י על המקום. אומרים רבותינו: אמר הקדוש ברוך הוא, זו השעה שאתן תורה לישראל, כי המיזוג של אחדות ותורה - הוא השילוב המנצח המאפשר להגיע למירב. לא בכדי, במילה "ויחן" יש גם רמז לחיים. הוי אומר, חניה, בצותא עם קבלת התורה, זהו המרשם לחיים איכותיים.

כת של בחורים ראה ונשתבח בהן

נכתבתי בסנדקאות, אבל לא ידעתי שאצא כל כך נשכר ממצוה סגולית זו. כמקובל במחוזותינו, לאחר מעשה הברית, הבריות ניגשות לסנדק להתברך מפיו. פעמים זו מלאכה שלוקחת זמן רב. בין העוברים לבקש ברכה, הגיע תלמיד בכיתה ד' הלומד בתלמוד תורה "חפץ חיים" בכרמיאל. ביקש מה שביקש... אך אני פתחתי בשיחה עמו ושאלתי מה הוא לומד בתלמוד תורה. תשובתו לא איחרה לבוא: "הכונס". שאלתי את מי כנסו ותשובתו: "את הצאן כנסו לדיר", ומדוע? - "כדי לשמור עליו". הוספתי לשאול, "ומה נתן לנו הצאן בתמורה?" צפיתי לשמוע ממנו... את אשר אמר לי המורה שלי ב"תלמוד תורה"... הרועים מניידים את צאנם בחלקות אדמה שונות, על מנת שיזבלו את השדות.

אולם, לילד החכם שעמד מולי לא היה את אותה פיסת מידע, לכן הוא חשב שבריר שניה מה לומר. ואז, במתק שפתיו, כאשר חן יהודי נסוך על פניו, הוא אמר לי את המשפט הבא: "הצאן נתן לנו דף גמרא". על ילד כזה ניתן לומר, את שאמר רבי אלעזר בן שמוע, על רבי יוסף הבבלי "אשריכם תלמידי-חכמים שדברי תורה חביבים עליכם ביותר". אין תרומה יותר גדולה שהצאן יכול לתת לנו, מאשר עוד פיסקה במשנה וסוגיה בגמרא. זו תרומה גדולה יותר מצמר, בשר וחלב, או כל מיני מעדני חלב שייצרו החברות הגדולות. לימוד התורה, הינו נכס בל יתואר ובל ישוער. בעל ה"ישמח

רש"י בפרשת "ויחי" בהקשר לאחי יוסף **"כת של בחורים ראה ונשתבח בהן"**.

אף אנו, משתבחים בגידולים הנפלאים של נערי ישראל, אשר עוסקים בתורת ישראל, ויודעים להעריך מה ערכו של כל דף גמרא, גם כשהוא עוסק בעניני **דירים וצאן**.
(מתוך הספר מפיך מרגליות - שבועות)

מכאן, נצא ללמוד ולהבין, כי כל חידוש שמחדש אדם מישראל בטהרה ובקדושה, הינו הרחבה של מעגל החיות. כמה עלינו לשמוח ולגיל על המציאות המרנינה של חובשי ספסלי בית המדרש המלאים, ועל בתי היוצר של 'התורה שבעל-פה', כאשר בחורים צעירים מניחים מנעמי העולם הזה, ומתמסרים ללימוד התורה ולעבודת ה'. על כגון זה נאה לומר, את שכתב

הזוג שהתפרץ למשרדי היה ממש חסר אונים. "כבוד הרב", פתח האב בזעם מתפרץ, "אני, אין לי שום בעיה עם היהדות, אבל מה שעשיתם עם הילד שלי זאת פשוט הונאה: גנבתם לי אותו

הגאון הרב יצחק דוד גרוסמן שליט"א על הצמאון לתורה ונעשה ונשמע אמרו כאחד

לגמרי. הוא התעקש ללכת ללמוד בישיבה, וכל יום שחולף אנחנו מרגישים שהוא אבד לנו".
מה ששבר את רוחם איירע לקראת יום ההולדת ה-16 של הילד. "הכנו מסיבה גדולה, ואז נתנו לו את ההפתעה: כרטיס טיסה משפחתי לשבועיים של טיולים באיטליה ובאירופה הקלאסית. הדגשנו שהכל יהיה כשר למהדרין. היינו בטוחים שהוא ישמח, אלא שאז הוא קם והכריז שהוא לא מתכוון להשתתף. 'זה לא מתאים לי', טען 'זה ביטול תורה'. אין! איבדנו אותו. והכל בגלל הארגון של כבוד הרב", סיים האב את נאום הקטגוריה.
יותר מכל התרגשתי. ילד יהודי, שרק לפני שנים אחדות גילה את אור התורה, כבר זכה להעפיל לדרגה נשגבה כזו שהוא מוכן לותר על הנאות גדולות - ובלבד שלא יפסיד יום של לימוד. עכשיו רק הייתי צריך להסביר להורים.

המשנה במסכת אבות (פרק ג' משנה יד) אומרת: "חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה, חיבה יתירה נודעת להם שניתן להם כלי חמדה שבו נברא העולם, שנאמר: כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזובו". והיה אבא זצ"ל, ראש הישיבה נוהג לעיין: מה ראה התנא לכנות את התורה הקדושה "כלי חמדה", ועוד שהרי גם בפסוק שממנו הוא מביא ראיה לא מצינו שנקרא "כלי חמדה", אלא "לקח טוב"?

אלא, היה אבא זצ"ל מלמד ואומר: "בא התנא ללמדנו כי ברוב חביבותו לישראל החדיר הקב"ה והטביע בכל נפש ונפש מישראל כיסופין והשתוקקות עצומה לתורה. כל יהודי, שרגליו עמדו על הר סיני ונשמחו זעקה 'נעשה ונשמע', נעשה כלי קיבול מיוחד לתורה. זוהי אפוא חביבותם של בני ישראל, שניתן להם 'כלי חמדה', דהיינו כלי קיבול מיוחד והשתוקקות לתורה. לכל יהודי יש תכונה זו, גם לזה שהתרחק וכבר הספיק להתכחש לכך.

הזוג שהתפרץ למשרדי היה ממש חסר אונים. "כבוד הרב", פתח האב בזעם מתפרץ, "אני, אין לי שום בעיה עם היהדות, אבל מה שעשיתם עם הילד שלי זאת פשוט הונאה: גנבתם לי אותו. זהו, הוא כבר לא יהיה שלנו".

הרבה האשמות ספגתי בשנות הפעילות של מוסדותינו, אבל גניבת ילדים לא היתה אחת מהן. הפעם לא רק לא ידעתי מי הם העומדים לפני. במקרים שכאלו לא נותר אלא לפנות אל הלב, אל נקודת היהדות. "שבו בבקשה", ביקשתי, "קודם תעשו ברכה, תשתו משהו, אחר כך אפשר לדבר כמו יהודים טובים".

הם התיישבו, הזעם עדיין מרצד בעיניהם. אחרי ברכת "שהכל" משהו הפשיר. "במה מדובר?" שאלתי. האבא לגם קמעה והחל לשפוך שיחו:

"לפני כמה שנים", אמר, "החל הבן שלי להשתתף בפעילות של 'אור ישראל'. 'זה דבר גדול מאד', אמרתי. 'הארגון הזה, שזכינו בסיעתא דשמיא להקים לפני שנים, הוא למעשה תנועת נוער שפועלת עם ילדים מהציבור הכללי. בעיקרון, וכדי לא להרחיק אפילו אחד, מטרתה המוצהרת היא להעניק לילדים תודעה יהודית ומעט מידע על המסורת של עמנו. במשך השנים זכה הארגון הזה להצלחה גדולה. כיום הוא מונה כבר עשרות סניפים בכל הארץ, מקריית שמונה ועד אילת. התוצאות, ברוך ה', מרחיבות לב".

הילד המדובר, כך התברר לי, השתתף בפעילות של הסניף בקרית מלאכי. "הוא הבן הבכור שנולד לנו אחרי שבע שנות ציפייה", הסבירה האם. "הוא העיניים שלנו, כל כך הרבה ציפינו לו! מה יש לנו בעולם חוץ ממנו?" כפי שהם טרחו לשוב ולהסביר, ההורים הם אנשים שרואים את עצמם כחילונים מוצהרים בני מעמד הביניים הגבוה. הם משכילים וממש לא מעוניינים שהילד הבכור שלהם יהפוך לאדם חשוך. "זה הכל התחיל עם תנועת הנוער של הרב", חזר הזעם לקולו של האב, "אבל שם הוא אבד

הדמעות ששטפו את פני ריככו בבת אחת את זעמם. האם היתה הראשונה שנדלקה. "כבוד הרב", היא יבבה, "אנחנו מתנצלים. לא ידענו שזה כל כך חשוב. הרב צודק". עוד רגעים של התקרבות חלפו, וגם האב הצטרף.

עוד באותו מעמד זכיתי לראות את "הכלי חמדה" של ההורים מתגלה. "האמת, כבוד הרב", סיפר לפתע האב, יש לנו גם בן צעיר. בעקבות מה שקרה לאחיו הגדול החל להתחנך שגם הוא רוצה להצטרף לפעילות של 'אור ישראל' - אלא שאנחנו כבר היינו למודי נסיון ולא הסכמנו לאשר לו את העין, כי לא רצינו לאבד גם אותו, שלא יתחרד לנו. עכשיו, בעקבות מה שאמר הרב, אני חושב שאולי נאפשר לו להשתתף. אם זה מה שהסבתות שלנו רצו, מי אנחנו שנתנגד?!"

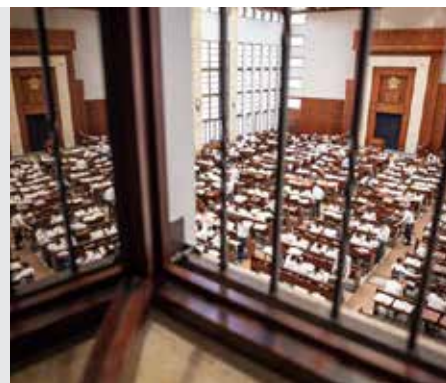
הפגישה הסתיימה. בערב חג השבועות סיים האח הגדול מסכת פסחים עם 300 נערים. האח הצעיר התחיל גם הוא מסכת חדשה, והקדוש ברוך הוא אומר: "ראו את בני חביבי העוסקים בשמחת".

(מתוך הספר 'אור השבת')

"הדבר גם מדויק בלשון התנא, שחזר וכפל 'חיבה יתרה נודעת להם שניתן להם כלי חמדה שבו נברא העולם', דהיינו שאחרי שניתן להם כלי הקיבול זכו גם לקבל את התורה שבה נבראו שמים וארץ. אבל בין כך ובין כך קרואים ישראל 'בנים אוהבים למקום', שלכל יהודי באשר הוא יש השתוקקות לתורה. כל מה שצריך הוא רק לגלות את זה; וכאשר תתגלה האהבה, נהרות לא ישטפוה".

הבטתי בהורים הזועמים מולי, וכבר התפתיתי לפייס אותם ולסיים את הענין בזה, אלא שאז נזכרתי במאמרו של אבא זצ"ל. הבנתי שגם להם עצמם יש כלי חמדה בתוכם. הבנתי שקרוב הדבר גם אליהם. התחלתי לדבר אל הנקודה הזאת שבתוך לבם. "אשריכם", אמרתי להם, "אתם זכיתם למה שאלפי אמהות יהודיות במשך הדורות השתוקקו לזכות לו. זכיתם לבן תלמיד חכם. אתם צריכים לשמוח. מי יודע כמה דמעות שפכו הסבתות שלכם שבזכותן זכה הילד לכך. מובטחני בו שעוד יהיה גדול בישראל, ויאיר את העולם בתורתו".

להישאר ערים בליל שבועות, ואכילת מאכלי

חלב הכל על מתנה ושמה "תורה"

שלנו לקראת קבלת התורה בבוקר החג.

ראוי לציין, שזהו מנהג שהתקבל במהלך השנים ולא חיוב גמור. מנהג נוסף ידוע, קשור לסעודת הבוקר והוא **אכילת מאכלי חלב**. למסורת הזו ישנם מקורות שונים וטעמים מגוונים, נביא שניים מהם: האחד, שהתורה נמשלה לחלב, כנאמר בפסוק (שיר השירים ד, יא): "דבש וחלב תחת לשונך", הנדרש על התורה הקדושה. מלבד זאת, החלב חיוני לקיום הגוף והזנתו. כשם שתינוק זקוק לחלב כדי להתפתח ולגדול כראוי, כך עם ישראל צומח ומתפתח על ידי התורה.

ההסבר השני הוא, שעל ידי אכילת מאכלי חלב אנחנו מציינים את קבלת התורה והמצוות. כלומר, במתן תורה קיבלו בני ישראל את הדינים והמצוות, כולל האיסור של בשר בחלב וממילא הכלים ששימשו אותם עד אז לבישול - נאסרו והם הוצרכו לאכול מאכלי חלב בלבד.

בחג השבועות נהוג **לקרוא את מגילת רות**. הסיפור המופיע במגילה זו, עוסק ברות המואביה, שהתגיירה והפכה מבת מלך עשירה לגיורת צדקנית וחסרת כל. לבסוף היא זכתה שדוד המלך, שיום פטירתו הוא בחג השבועות, יהיה מצאצאיה.

מאת: הרב אלעזר גולדברג

בשנה שעברה, בעודי יושב בליל שבועות ולומד את התיקון כפי הנהוג, עלתה לי שאלה: הרי **ביום חג מתן תורה, אנחנו שמחים עם קבלת המתנה היקרה - התורה הקדושה. אם כן, מהו אפוא ההבדל בין חג השבועות לשמחת תורה? הרי גם בו אנחנו שמחים עם התורה הקדושה?** חיפשתי תשובה לשאלה זו, ובמהלך הבירורים חשבת בסיעתא דשמיא על תשובה. אולם לפני כן, ראוי להתבונן ולעסוק במהותו של חג השבועות עצמו, במנהגים הנפלאים הקשורים אליו ובעומק הטמון מאחורי היום הקדוש הזה.

המנהג המפורסם ביותר הוא, **להישאר ערים בליל שבועות** ולעסוק בתורה. יש הנוהגים ללמוד את התיקון לליל שבועות ויש שלא הקפידו דווקא על סדר זה. כך או כך, הסיבה העיקרית למנהג זה, נעוצה בכך שעם ישראל ישן באותו הבוקר שבו ניתנה התורה ובא הקדוש ברוך הוא ומצאם ישנים. לכן אנו עוסקים בתורה כל הלילה, כתיקון לכך ובזאת אנחנו מראים על הציפיה

נשוב לשאלה שבה פתחת: מהו ההבדל בין חג השבועות לחג מתן תורה?

נראה לומר, שבחג מתן תורה אנחנו שמחים וחוגגים את המתנה הגדולה שקיבלנו, מתנה שבה אנו הוגים יומם ולילה וממנה אנחנו שואבים את קיומנו וחיותנו ואת שמחת חיינו. כלומר, אנחנו מציינים את היום שבו **קיבלנו** את התורה הקדושה. לעומת זאת, בשמחת תורה אנחנו שמחים בכך **סיימנו** לקרוא וללמוד אותה. כלומר, שעמדנו ביעד והשלמנו את המטרה שלשמה באנו לעולם.

חג השבועות - שנקרא גם חג הביכורים - מסמן את תחילתה של הדרך שצועד בו עם ישראל. הוא גם מסמל עבורנו יום של התחלה חדשה, שבו כל אחד יכול לקבל את התורה באופן אישי ולהתחיל ללמוד אותה ולקיימה.

סיבה נוספת לקריאת מגילת רות, היא העובדה שמסופר בה על זמן הקציר ואחד משמותיו של חג השבועות הוא חג הקציר. יש מנהג נוסף, **לקטש את בית הכנסת בעשבים ופרחים** ויש הנוהגים גם לקטש את הבית. ההסבר הנפוץ לכך הוא, שהקב"ה קיטש את הר סיני בפרחים, למרות היותו הר המצוי במדבר בו כמעט ולא גדלים צמחים. אולם אין מקור מדויק לעובדה זו בחז"ל. ויש שביארו מנהג זה על פי מה שאמרו חז"ל, שמכל דיבור ודיבור שיצא מפי ה' יתברך - התמלא העולם כולו בשמים אשר גם הם מיני צמחים.

טעמים נוספים למנהג זה הם: שהצמחים מסמלים חיים והתורה נותנת חיים ללומדיה. ועוד, שבעצרת העולם נידון על פירות האילן ועל ידי הנחת הצמחים יזכור האדם להתפלל להקב"ה שיברך את כל מיני הצומח המצויים בבריאה.

הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל - המגיד הירושלמי הנודע שחן והדר הוצק בשפתותיו יצא משם נרעש. ואת הסיפור הזה היה מספר רבי שלום עצמו כשהוא מוסיף שבזכותו של אותו יהודי ירושלמי הוא נהיה למה שהוא

על שיעורים ו' כל מה שאדם עושה - לעצמו הוא עושה'!!!

שניחן במוח חריף ומהיר תפיסה הודיע במקום על ביטול זמני של השיעור כיון שהוא לא ראה טעם לטרוח ולבוא כל יום כדי ללמוד לבד, את זה הוא יכול היה לעשות גם בבית...

ימים ספורים לאחר מכן הוא החליט שכדאי לבוא לבקר את היהודי המבוגר ששוכב כעת בביתו ללא יכולת לצאת בין האנשים. הוא טרח ועלה אל ביתו באחת מסמטאותיה הצרות של שכונה ירושלמית וותיקת שנים ונכנס אל הבית הירושלמי הטיפוסי. על המיטה שכב מיודעינו המבוגר שלמראה המגיד שיעור הצעיר והנמרץ אורו עיניו. הם גילגלו שיחה קצרה על מצבו ועד מהירה עברו לדבר בדברי תורה האהובים עליהם. כך עברה לה שעה מענגת של ביקור חולים מהודר...

כשפנה ר' שלום לצאת מהבית עיכב אותו החולה ושאל אותו בנימה קלה של כאב, "שמעתי שביטלת את השיעור, הלא כך? מדוע?"

ר' שלום לא מצא טעם ללכת סחור סחור, הוא ענה ישירות ללב העניין. "אין טעם לשיעור כזה שנמסר לספסלים ולשולחנות שעליהם מונחים אנשים שהם בבחינת ספסלים ושולחנות... אני מוכן לבוא לכאן כל יום ללמוד איתך חברותא אבל מה הטעם למסור שיעור כשאף אחד לא מקשיב?"

אוי... נאנח הירושלמי המבוגר בתגובה, נער הייתי וגם זקנתי ואני יכול לומר לך דבר אחד ברור, אתה חושב שאתה אומר את השיעור בשבילנו, נראה לך שאתה עושה איתנו טובה גדולה... הרי

מאת: הרב ישראל היימן

הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל - המגיד הירושלמי הנודע שחן והדר הוצק בשפתותיו סיפר פעם את המעשה הבא לשומעי לקחו.

בתחילת דרכו בהיותו אברך צעיר, עוד לפני שהתפרסם כמגיד שהמונים משחרים לשמוע את אמרותיו הציעו לו למסור שיעור קבוע בדף היומי לקבוצה של אנשים מבוגרים באחד מבתי הכנסות בירושלים. הוא הופיע לשיעור הראשון וגילה שם שלושה אנשים באים בימים שממתנים לו לאמירת השיעור. הוא החל באמירת השיעור ועד מהירה הוא קלט את המרקם המעניין של משתתפיו... האחד נמנע לו להנאתו כל השיעור השני היה עסוק במחשבות עמוקות על כל מה שמעניין מסביב והשלישי אחז איתו - שאל כעניין וענה כהלכה.

כך נמשך השיעור תקופה ארוכה יום יום באותה המתכונת, כשבועים ר' שלום לומד בחברותא עם אחד המשתתפים ושני האחרים משמשים כתפאורה לכך שהמעמד ייקרא 'שיעור' ולא חברותא...

יום אחד כשר' שלום הגיע לשיעור הוא גילה שנותרה התפאורה והעיקר חסר מן הספר כיון שהמשתתף היחיד שהחזיק איתו ראש כל יום לא הופיע. בסיום השיעור בירר ר' שלום אצל המשתתפים האחרים מה קרה והם ענו לו שחברם שבר את רגלו והוא אמור להיות מרותק למיטה תקופה ארוכה. ר' שלום

אתה לא עושה שום דבר בשביל אחרים, כל מה שאדם עושה לעצמו הוא עושה, אתה נכנס לשיעור או לתפילה בשביל להיבנות בלימוד וביראת שמים ואתה מקיים את חובותיך לחברה רק בשביל ללמוד איך חיים בין אנשים ובשביל 'לשייף' את מידותיך. אין ספק שחשוב מאד שגם אחרים יוכלו להנות מזה אבל בראש ובראשונה אתה מועיל (או מזיק חלילה...) לעצמך בכל מעשה ומעשה שאתה עושה.

הנ"מ העיקרית מההבנה הזו היא המוטיבציה. כשאתה עושה בשביל מישהו אחר אתה הרבה פחות מרגיש מחויבות, אם יש לך כוח וחשק מה טוב ואם קמת במקרה על צד שמאל אז היום לא תעשה כלום... אבל אם אתה מבין שאתה עושה את זה קודם כל בשביל עצמך ובשביל הבניה האישית שלך אתה הרבה פחות מוותר במצבי קושי או חוסר חשק. הלא אתה עצמך אמור להיבנות מכל מעשה ומעשה. הכלל הוא פשוט מאד! "כל מה שאדם עושה - לעצמו הוא עושה"!!!

אני יכול ללמוד לבד והם יכולים למצוא כל דבר אחר לעסוק בו כדי להעביר את הזמן, השיעור הזה הוא בעיקר בשבילך!! בשביל ללמד אותך לדבר בציבור ובשביל לתת לך הזדמנות 'להתמקצע'. יום אחד אולי יצא לך מזה משהו, חבל לך להפסיד את זה. ר' שלום יצא משם נרעש ולמחרת השיעור התקיים כרגיל. את הסיפור הזה היה מספר ר' שלום עצמו כשהוא מוסיף שבזכותו של אותו יהודי ירושלמי הוא נהיה למה שהוא.

ישנה תופעה מוכרת, בחור יושב בישיבה ובטוח שהוא עושה טובה לכל העולם... הוא נכנס לשיעור בשביל שלר"מ לא ילכו לטמיון כל השעות של הכנת השיעור ולתפילה בשביל שלמשיגיה תהיה הרגשה טובה... אפילו לחברים הוא עושה כל הזמן טובות נשגבות... לפלוני הוא מאיר פנים בגלל שהוא בחור שצריך את היחס ולאמוני הוא עוזר למצוא חברותא כיון שהוא לא מספיק מקובל בחברה... בראייה נכונה המצב הוא הפוך בתכלית!

דקה מתוקה - שישים שניות מרתקות על הדרך היומית

מה השיב החזו"א למרן הגר"ח קנייבסקי כיצד מותר ללכת לשחות בים אם הוא הוא גבולה של ארץ ישראל?

גיטין דף ח'

הנסין שבים רואין אותן כאילו חוט מתוח עליהם מטורי אמנון עד נחל מצרים

לפנים מן החוט דינם כא"י, לגבי כל הדינים התלויים בארץ. וכן פסק הרמב"ם (פ"א מתרומות ה"ז) שכל ששופע ויורד מטורי אמנון ולפנים - א"י, מטורי אמנון ולחוץ - חו"ל, והנסים שבים רואין אותן כאילו חוט מתוח עליהם מטורי אמנון ועד נחל מצרים מן החוט ולפנים א"י מן החוט ולחוץ חו"ל. ועי' דרך אמונה (שם סקפ"ט) שהביא משו"ת הרדב"ז (ח"ד סי' ל) שאי "קפריסין" כולו מחוץ לחוט, ודלא ככפתור ופרח (פ"ט), ועי"ש בציון ההלכה (אות קסב). ובספר ארחות רבינו (חלק ג' כלאים ושונות אות נב עמ' קפא) מובא שהגר"ח קנייבסקי שליט"א שאל את מרן החזו"א: כיון שהים הגדול הוא הגבול המערבי של ארץ ישראל, א"כ איך מותר להתרחץ בים, הרי הוא יוצא לחוץ לארץ, ואסור לצאת. והשיב מרן שהמקום שבני אדם יכולים להלך ולהתרחץ הוא עדיין בכלל יבשה של א"י. ושם ביאר דבריו ע"פ הגמ' בגיטין הנ"ל, שכיון שמתרחצים בתוך החוט, הלכך מיקרי ארץ ישראל. ועי' שו"ת מנחת יצחק (ח"ד סי' יא) שדן ביוצא לשיט בחופי ים התיכון האם מברך הגומל כשחוזר - והנידון שם האם מיקרי "יורדי הים". (קב ונקי)

"וּגְבוּל זֶה יִהְיֶה לְכֶם גְּבוּל יָם" (במדבר ל"ד, ו') בפרשת מסעי (במדבר לד ג-יב) מובא שגבולותיה של ארץ ישראל לד' צדדים היו ע"י מים, והנה בתהילים (כד ב) כתוב "כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה", וכתב רש"י שם ששבעה ימים וד' נהרות מקיפים את ארץ ישראל, ימים - ומקורו ממדרש תהילים שם. ובספר "אור יקר" להרמ"ק ז"ל כתב שהטעם שארץ ישראל מוקפת מכל צדדיה במים, כדי שהבא מחו"ל שטמאה בטומאת ארץ העמים יוכל לטבול במים לפני כניסתו לארץ מכל צד שיגיע. ברש"י כתב "וגבול" - הנסין שבתוך הים אף הם מן הגבול והם איים שקורין אינזול"ס. ומקור דברי רש"י בגמ' גיטין (ח). שאמרין לגבי הנסין - האיים שבים הגדול שבמערב א"י, שרואים כאילו חוט מתוח עליהם ממקצוע מערבית צפונית - מטורי אמנון, עד מקצוע מערבית דרומית - נחל מצרים, וכל מה שהוא מן החוט ולפנים הוא ארץ ישראל, וכל מה שהוא מן החוט ולחוץ הוא חוץ לארץ, ולומדים זאת משום שהמלה "וגבול" מיותרת ובאה ללמדנו שלא נאמר ששפת הים הוא הגבול, אלא לפעמים הים הגדול עצמו הוא בגבול. נמצא שקרקעית הים והמים הנמצאים

האם חובה להכריז "הכהן" בשעה שכהן עולה לתורה?

כדי שלא יטעו לחשוב שהוא ישראל. ולדעת הרמ"א, לכתחילה אין להעלות כהן או לוי לעלייה הרביעית, כדי שלא יאמרו שהתגלה פגם בכהונתו של הכהן הראשון, או בלְוִיָּתוֹ של הלוי הראשון, אך אם טעו וקראוהו - יעלה.

[שו"ע קלה, י, משנ"ב לא רלו, ושעה"צ כט וילא; בו"מ דרשו, 46]

בקריאת התורה בין בימות החול ובין בשבתות ובמועדים - חובה להעלות ישראל לעלייה השלישית, ואין להעלות כהן או לוי. ובעלייה הרביעית בראש חודש ובחול המועד - לדעת השולחן ערוך, מותר להעלות כהן או לוי, אך יכריזו שמדובר בכהן או לוי,

מה הדין כשקראו לכהן לעלייה הרביעית בשבת?

העליות, או ל'מפטיר'; ואם טעו וקראוהו לעלייה הרביעית (לדוגמה) - אם ניתן להעלותו ל'אחרון' או ל'מפטיר', ימתין ויעלה באחת מהן, ויקראו לישראל לעלייה הרביעית, אך אם עליות אלו שמורות ל'חייב' וכיוצא בזה - יעלה לעלייה הרביעית.

[שו"ע קלה, י, משנ"ב לא, לה, לו רלו, ושעה"צ לא]

לדעת השולחן ערוך הנ"ל, ניתן להעלות כהן או לוי לתורה בשבת מהעלייה הרביעית ואילך, אך אין להעלות כהן אחר כהן, או לוי אחר לוי. וראוי להעלותם כפי הסדר, דהיינו שאם עלה כהן, יעלה אחריו לוי ואחריו ישראל. ולמנהג בני אשכנז - לכתחילה ניתן להעלות כהן או לוי רק לעליית 'אחרון' הנוספת על שבע

קראו לאדם לעלות לתורה וגילו כי אינו נמצא - מה ההבדל אם הוא כהן או ישראל?

כשר, ויבינו הכל שהאב אינו נמצא בבית הכנסת. ואם קראו לישראל ואינו נמצא, ניתן לקרוא לישראל אחר בשמו; ואם נכנס הראשון לבית הכנסת, אין חובה להעלותו לתורה לאחר מכן, אך ראוי לעשות כך.

[שו"ע קלה, יא, ומשנ"ב לח ו"מ; בו"מ דרשו, 48]

מנהג בני אשכנז לקרוא לעולה לתורה בשמו; ואם קראו לכהן או ללוי, והתברר כי אינו נמצא בבית הכנסת, אין לקרוא לכהן או לוי אחר בשמו, מחשש שמא יאמרו שהתגלה פסול בראשון, ויעלה האחר ללא שיקראוהו בשמו; אולם, אם בנו נמצא בבית הכנסת, ניתן לקרוא בשמו, כיון שלא יתכן שהאב פסול והבן

לשמוע ולחשמוע

ברכב, בבית, ובכל מקום..

התקשרו לקו השיעורים של 'דרשו'
וקבלו אלפי שיעורים והרצאות להאזנה

077-2222-666

פרשת השבוע מפי מיטב המרצים

חדשות 'דרשו' ועדכונים

מידע לנבחני 'דרשו'

'גישמאק בלימוד'

הרצאות על מתיקות התורה

שיעורי תוספות לפי סדר 'הדף היומי'

הרצאות לחגים ומועדים

תוכניות מיוחדות

שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

שיעורי 'הדף היומי'
בעברית, אידיש וצרפתית

שיעורי 'הדף היומי בהלכה'
בבקאות ובעיון

'הפנתח בכל יום'
תוכנית יומית עם
סיפורים וחיזוקים

קו השיעורים של 'דרשו' לחייג, ללמוד, לדעת

* אם אין כהן בבית הכנסת, יעלה ישראל או לוי לתורה במקומו; ויכריזו "במקום כהן", כדי שלא יטעו לחשוב שהוא כהן.
* אם עלה כהן לתורה ראשון, ואין לוי בבית הכנסת, או שמסיבה כלשהי הלוי אינו יכול לעלות - יעלה הכהן פעם נוספת; ויכריזו תחילה "במקום לוי".
* חובה להקדים את הכהן לעליה לתורה, 'לְזַמֵּן' בברכת המזון, למתן צדקה, וכדומה; וכן ראוי להקדים את הלוי לישראל בעניינים אלו.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

איזו הפסקה מצריכה לשוב ולהתפלל את תפילת שמונה עשרה?

ישוב רק לתחילת הברכה שהפסיק בה; ואם המשיך וסיים את תפילתו, אינו שב ומתפלל אלא כשהפסיק מחמת אונס הלכתי. משך הזמן המספיק לאמירת התפילה משוער אצל כל אדם לפי קצב אמירתו, ואם אינו קבוע - יש לשער לפי קצב האמירה שקדמה להפסקה. והפסקות קצרות במשך התפילה אינן מצטרפות יחד להחשב כהפסקה ארוכה המספיקה לאמירת כל התפילה.

[שו"ע קד, ה-ו, משנ"ב יג, יד, טו, טז רכב, וביה"ל ד"ה ואם; בו"מ דרשו, 26, 27, 32 ור"ב 33]

המפסיק בשתיקה באמצע תפילת שמונה עשרה למשך זמן המספיק לאמירת כל התפילה, דהיינו הברכות ללא 'אלקי נצור' - לדעת השולחן ערוך ישוב ויתפלל מתחילה; ואם המשיך וסיים את תפילתו, עליו לשוב ולהתפלל. ולדעת הרמ"א, אם הפסיק מחמת אונס - בין אונס הלכתי, כגון שהמקום לא היה נקי, ובין אונס שאינו הלכתי, כגון שחשש שנמצא בסכנה ולא היה מסוגל להמשיך בתפילתו - ישוב לתחילת התפילה, אך אם הפסיק מרצון

לפתוח את
היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il